

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt stran
Din 500.—, 1/2 strani Din 250.—,
1/4 str. Din 125.—, Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Ovire katoliške akcije v Italiji.

Italijanski fašisti posegajo v cerkveno področje ne samo v pokrajinah, kjer stanujejo Slovenci in Hrvati, marveč tudi v drugih delih Italije. V Julijski Veneciji vršijo po cerkvah najgrše nasilnosti, hoteč slovenski in hrvaški jezik popolnoma odstraniti iz javnega bogoslužja ter ga nadomestiti z italijanščino. V drugih delih Italije ima njihova proticerkvena akcija drugo smer. Za italijanščino tamkaj ne gre, marveč za to, da se cerkev v svojem delovanju popolnoma podredi fašistični državi.

V lateranski pogodbi med rimskim papežem in italijansko državo, sklenjeni pred dvema letoma, se nahaja posebna določba, s katero italijanska država zagotavlja katoliški akciji popolno svobodo delovanja. Italijanski fašizem je to jamstvo Cerkvi dal na papirju, dejansko pa ga noče dati, marveč ravna naravnost nasprotno dani obvezi. Fašizem sploh nima navade, držati dano besedo. Napram Slovincem ter Hrvatom je tisočkrat snedel slovesno obljubo Italije, s katero je zagotovila narodnim manjšinam na italijanskem ozemlju svobodo in enakopravnost. Napram katoliški Cerkvi je snedel besedo, ki jo je sam dal vrhovnemu cerkvenemu poglavarju.

Katoliška akcija v Italiji pravzaprav ni nikdar uživala tiste svobode, ki ji je zakonsko dovoljena z lateransko pogodbo. Ako je hotela v mejah svojega področja poseči v javno življenje, ji je fašizem takoj stopil nasproti, češ: to delovanje ni cerkveno, marveč politično, politika pa je pridržana samo fašistom. Papež Pij XI. je že moral večkrat javno nastopiti proti kršitvi lateranske pogodbe.

Poseben trn v peti za fašiste je katoliška vzgoja mladine, ki je najpoglavitejša točka katoliške akcije ne samo v Italiji, marveč povsod po katoliški Cerkvi. Brez katoliške vzgoje mladine katoliške akcije sploh ni, če tudi stokrat in tisočkrat zatrjuje, da obstaja. Ako je katoliški akciji odvzeta mladina, ji je vzeto vse. In uprav tukaj hoče fašizem katoliško akcijo smrtno zadeti: ne da ji mladine. »Mladina je naša!« tako kriči fašizem po vzoru vesoljnega svobodomiselnosti, vzgoja mladine, in sicer telesna in moralna vzgoja, pripada samo nam! Zato fašistična državna oblast prepoveduje nastope in zbornice katoliško organizirane mladine.

Fašistom tudi ne ugaja socialni nauk katoliške Cerkve, kakor ga je slavni papež Leon XIII. pred 40 leti začrtal v svoji okrožnici »Rerum novarum«. Ker hoče katoliška akcija v Italiji to znamenito 40letnico slovesno proslaviti, so začeli vodilni fašistični listi to cerkveno namero sovražno napadati. Podtikajo cerkveni akciji namen, da hoče razbiti fašistične strokovne organizacije ter vtihočati krščanske strokovne in stanovske organizacije, kakor jih je svojčas ustanovila in vzdrževala italijanska ljudska stranka. In fašizem se poleg socialistov nikogar tako ne boji, kakor ravno krščanske ljudske stranke.

Pri vsakem pojavu katolicizma v javnem življenju posumi in zakriči: to je politični katolicizem, to je ljudska stranka. Fašistom ni prav, da so organizirani katoliški zdravniki, ki imajo n. pr. v Napolju močno organizacijo; ni jim prav, da imajo katoliški učitelji svojo organizacijo s sedežem v Rimu; ni jim prav, da je generalni tajnik katoliške akcije monsignor Pizzardo nedavno poudaril, da je treba delavcem s primernimi organizacijami priti na pomoč. S takimi stvarmi, tako proglašajo italijanski fašizem, se katoliška akcija ne sme pečati, to so svetne zadeve, torej politične stvari, ki ne spadajo v njeno področje.

Tako ovira italijanski fašizem delo-

vanje katoliške akcije. Takšne ovire postojajo tudi v drugih državah. In čudno je to, da takšne ovire odobrava-jo tudi takšni ljudje in takšni krogi, ki so fašizmu protivni. Fašizem obsojajo, njegovo nastopanje proti katoliški akciji in njenemu udeleževanju osobito na področju mladinske vzgoje — telesne in moralne vzgoje mladine — pa posnemajo. Takšno nastopanje ne more roditi dobrih sadov.

*

Španija — republika! Zadnje španske občinske volitve v nedeljo dne 12. aprila, pri katerih so popolnoma prodrli republikanci, so bile smrtni sunek za monarhijo. Koj po volitvah se je zavest republikanizma razširila ter utrdila z bliskovito naglico. Že dne 14. aprila je bilo stanje monarhije tako opasno, da je izročil kralj Alfonz XIII. izvršilno oblast republikanskemu voditelju Zamori. Zamora je koj za tem razglasil, da se je odpovedal kralj v svojem imenu in v imenu svoje družine prestolu in se bo izselil iz Španije. Nato je bila sestavljena republikanska vlada z Alcarom Zamoro na čelu. Prvi čin nove vlade je bil razglas o pomilostitvi vseh političnih prestopkov ter dovoljenje za vrnitev vseh beguncev.

Dosedanji predsednik francoske republike Doumergue. Dne 13. majnika se bodo vršile volitve novega predsednika

Naš novi vojni minister, general Dragomir Stojanović.

V noči 15. aprila je bila objavljena izjava nove vlade, v kateri je posebno poudarjeno dejstvo, da se vlada podvrže že vnaprej sklepom narodne skupščine, ki se ima sklicati in kateri bo zopet dala na razpolago vladno oblast.

Avtonomna republika Katalonija. Katalonija (na Španskem) se je proglasila za samostojno republiko. Sestavljena je katalonska vlada, kateri načeljuje vodja Kataloncev Macia. Katalonci zahtevajo, da se preosnuje Španija v »združene iberijske republike«.

Slovo kralja Alfonza. Dne 15. aprila se je vršila na dvoru pod predsedstvom kralja posebna seja stare vlade, na kateri je razrešil kralj ministre dolžnosti, se poslovil in izjavil, da zapušča Španijo, da se prepreči državljanska vojna. Kralj se bo najbrž naselil na Angleškem.

Odhod kralja Alfonza XIII. iz Španije v drugi luči. Po drugih vesteh se kralj Alfonz ni odpovedal zase in za družino prestolu, ampak je izdal pred odhodom v tujino na narod proglas, ki je bil objavljen od monarhistov takoj po odhodu kralja. V proglasu naglašajo kralj, da se ne odpoveduje prestolu, ampak si obdrži kraljevske pravice. Zapušča Španijo radi tega, da — prepreči meščansko vojno. Prepušča ljudstvu, da se izjavi svobodno v parlamentu za ali proti monarhiji.

Kako dolgo je vladala zadnja španska kraljevska rodbina? Kralj Alfonz XIII. je iz rodbine Bourbon-Anjou, ki je vladala Španijo s kratkim republikanskim prekinom od 24. novembra l. 1700 do sredi letošnjega aprila, torej 200 let.

Alfonz XIII. se je rodil dne 17. maja 1886 v Madridu. Za kralja je bil sklican leta 1902. Poročil se je zadnjega maja leta 1903 s princesinjo Viktorijo-Evgenijo Battenberško. Kraljevi par ima 6 otrok, ki so telesno in duševno zaostali ter pohabljeni. Tekom vladanja je bilo na španski kraljevi par izvršenih več brezuspešnih atentatov.

Predsednik nove republikanske vlade Alcala Zamora je vodja konservativne republikanske stranke, je že bil večkrat vojni minister, bil je vedno skrajno previden v svojih izjavah ter slovi kot dober govornik. Po zadnji nesrečni vojaški ustaji v Jazi je moral v ječo. V zaporu so mu ponujali ministrsko mesto, a ga je odklonil in je bil pred tremi tedni obsojen z drugimi uporniki na 6 mesecev težke ječe. Značilna je njegova izjava, da hoče ustvariti močno republiko s pomočjo: armade, cerkve in kapitala.

Nova španska vlada je že obvestila države po španskih zastopnikih o sestavi nove vlade in o proglasitvi republike.

Položaj na Portugalskem. Izklícjanje španske republike je zelo ojačilo položaj revolucionarjev portugalske republike. Vlada hoče zatreti z blokado izvor revolucionarnega gibanja na Madeiri in na Azorskih otokih. Vladi zveste vojne ladje zapirajo na omenjeno otočje vsak dovoz in na ta način upa vlada, da bo prisilila revolucionarje na kolena.

Krog snovanja nove močne vlade iz vseh strank v Avstriji. Doslej vladajo

Avstrijo krščanski socijalci in vele-nemci, ki ne morejo obvladati težav, ki grozijo Avstriji na vseh poljih. — Ostavka ministra za socialno politiko dr. Rescha je nagnila zveznega kanclerja dr. Enderja k sklepu, pozvati k vladnemu sodelovanju tudi socialne demokrate in izvesti vlado narodne koncentracije in poklicati k odgovornosti vladne mize vse stranke.

Carinska združitev med Nemčijo in Avstrijo pred Društvom narodov. Angleška vlada je predložila Društvu narodov predlog, da pride pogodba o avstrijsko-nemški carinski združitvi pred majniško zasedanje Društva narodov v Zenevi. Nemčija bo pristala na razpravo.

Titulescu se ni posrečila sestava koncentracijske vlade v Rumuniji. — Kralj mu je poveril nalogo, da sestavi vlado osebnosti ali uradniško vlado brez ozira na politične stranke. Nove rumunske vlade ni sestavil iz Londona poklicani poslanik Titulescu, ampak profesor Jorga bolj iz osebnosti, nego iz političnih strank.

Zasedanje bolgarskega parlamenta je zaključil kralj Boris dne 18. aprila. Parlamentarni krogi računajo z vladno krizo. Vse je uverjeno, da bode sestavljena najprej volilna vlada, ki bo po izvršenih volitvah nadomeščena z novo.

Za novega čehoslovaškega ministra mesto dr. Engliša, ki je odstopil, je bil imenovan vrhovni vodja poštne hranilnice dr. Karol Trapl.

Nova japonska vlada. Vakacuki je sestavil novo vlado. Vsi ministri so kakor v prejšnji vladi, izvzemši vojnega in trgovinskega.

*

Republikanska vlada v Španiji in Cerkev. Gre za stališče, ki ga bo nova vlada zavzela napram Cerkvi. Vlada, ki je v Španiji vzela krmilo države v roke, ko je kralj Alfonz moral zapustiti državo, je sestavljena iz različnih elementov. Med njimi so konzervativci, liberalci in socialisti, vsi kajpada pristaši republikanske ideje. Predsednik te vlade Alcala Zamorra je bolj konzervativnega mišljenja. Vprašanje pa je, ali bo imel dovolj moči, da kroti svoje svobodomiselnosti tovariše v vladi. Da socialisti Cerkvi niso naklonjeni, marveč da kaj radi povsod pokažejo svoje sovraštvo proti veri in Cerkvi, kjer le morejo, je znano. Tudi španski socialisti niso boljši. Postopanje republikanske vlade napram Cerkvi je odvisno od tega, kakšno stališče bodo proti Cerkvi zavzeli liberalci. Ni dobro znamenje za bodočnost, da je ministrstvo pravde, v kojega področje spada tudi verska vprašanja, v rokah zagrizenega liberalca in svobodomiselca profesorja Ferdinanda de los Rios. Ta liberalni profesor je po svojem vstopu v vlado izjavil, da bo poskušal razmerje med Cerkvijo in državo tako uredi-

ti, da se bodo smeli duhovniki udeleževati samo v cerkvi. Kar je zunaj cerkve, pa je vse posvetno, je politika, v katero se duhovščina ne sme vtikati. Ako bo republika katoliški Cerkvi v Španiji prinesla takšno »svobodo«, je spor s Cerkvijo neizogiben.

Zveze Vatikana z Litvo prekinjene. Sedanja nacionalistična vlada Litve že dolgo časa preganja katoliško Cerkev, to je duhovščino in katoliške organizacije, zlasti mladinske organizacije. Večkrat smo v našem listu poročali, koliko morajo zavedni katoličani v Litvi pretrpeti radi svoje zvestobe katoliški Cerkvi in njenim načelom. Zaman so bili vsi poskusi spraviti litvansko vlado na boljšo pot. Še trdovratnejša je postala ta vlada. Ko je zastopnik sv. Stolice v Kaunasu te dni zaprosil za avdienco pri predsedniku Smetoni, ga ta ni hotel sprejeti. Radi tega nezaslišanega postopanja je sv. Stolica odpoklicala svojega zastopnika v Litvi, istotako bo litvanska vlada odpoklicala svojega častopnika pri sv. Stolicy v Rimu. Tako so vezi med Cerkvijo in svobodomiselno litvansko vlado prekinjene. Večina državljanov ostro obsoja postopanje diktatorske litvanske vlade.

*

Za premoženje 200 milijonov.

Zgodba o premoženju 200 milijonov mark je iz dobe ameriške osvobodilne vojne. Ko je korakal Simon Bolivar leta 1813 proti Caracas, so pribežali španski prebivalci na krov ladje »Marija Dyer«. Imeli so seboj zaboje, ki so bili polni zlata in draguljev. Kapitan omenjene ladje je pustil begunce pomoriti v spanju in je odjadrail z neizmernim zakladom proti Kokosovim otokom. Na enem od teh otokov se je izkrcal s par pomorščaki in zakopal zaklad v podzemeljski votlini. Vhod v votlino so zazidali z veliko kamenito črno ploščo, ki se je dala sukati s pomočjo železnega droga. Železni drog je skril kapitan v tamkajšnjem kamenitem svetu.

Dva pomorščaka, ki sta se udeležila skrivnostnega zakopanja zaklada, sta se vrnila po nekaj letih na otok. Posejala sta natančen načrt o kraju in sta tudi prav lahko našla mesto, kjer je počival skriti zaklad.

Ali sta si ta dva mornarja prilastila kaj od dragocenosti, ni znano, ker se je na povratku njuna ladja razbila in sta oba utonila v Tihem Oceanu. Po 80 letih za tem se je zopet pojavil na Kokosovem otočju načrt o zakladni votlini. Ta načrt je prišel v posest Amerikanca Malcolm Campbell. Že leta 1925 je poskušal Campbell, da bi našel zaklad. Mudil se je na Kokosovih otokih celi teden, ne da bi bil zadel na duplino.

Prva Campbellova ekspedicija je bila preslabo opremljena in radi tega je zbral sedaj drugo in se bo podal te dni na odkritje 200milijonskega zaklada.

*